

Oświadczenie EAJ w sprawie kampanii oszczerstw przeciwko sędziom i prokuratorom oraz nowej ustawy zmieniającej emerytury służbowe sędziów i prokuratorów w Rumunii

Kontekst

Na posiedzeniu plenarnym w dniu 12.10.2025 r. w Baku Europejskie Stowarzyszenie Sędziów (EAJ) zostało poinformowane przez swojego członka, Rumuńskie Stowarzyszenie Magistratów¹ (*Asociația Magistratilor din Romania*), o ostatnich wydarzeniach w Rumunii, które budzą poważne obawy.

Nowy rząd rozpoczął niezwykle agresywną i bezprecedensową kampanię publiczną przeciwko sądownictwu. Wysocy rangą politycy i urzędnicy obwiniają sędziów i prokuratorów za wszystkie problemy finansowe kraju. Zachęcona tą agresywną kampanią, fala nienawiści wobec sędziów została wzniecona wśród ogółu społeczeństwa. Im bardziej Najwyższa Rada Sądownictwa i Rumuńskie Stowarzyszenie Sędziów i Prokuratorów starają się prostować dezinformacje i kłamstwa, które są rozpowszechniane, tym bardziej nasilają się nienawistne reakcje, a nikt z władzy wykonawczej lub ustawodawczej nie udziela odpowiedniej, opartej na faktach odpowiedzi.

Na tle tej kampanii mającej na celu zdyskredytowanie sądownictwa, rząd wprowadził szereg nowych zmian w statusie sędziów. W szczególności wprowadzono znaczące zmiany w warunkach przechodzenia na emeryturę.

Już w 2023 r. przepisy regulujące emerytury sędziowskie zostały zasadniczo zmienione. Zmiany obejmowały kilka istotnych zmian dotyczących wysokości emerytur służbowych i wieku emerytalnego. Dokonując przeglądu zmian, Trybunał Konstytucyjny stwierdził naruszenie instytucjonalnego elementu niezawisłości sędziowskiej, odnosząc się w szczególności do przepisów określających wysokość emerytury służbowej, a także stwierdzając, że przepisy dotyczące wprowadzenia w życie podwyższenia ustawowego wieku emerytalnego były wadliwe w sposób mogący naruszać pewność prawa związaną z niezawisłością sędziowską². W następ-

stwie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego przedmiotowe przepisy zostały znolizowane w styczniu 2024 r.

Jednak w 2025 r. wprowadzono nową ustawę. Podniesiono w niej wiek emerytalny do 65 lat i wydłużono minimalny okres służby o 10 lat. Jednocześnie drastycznie obniżono wysokość emerytury (z 80% wynagrodzenia brutto do 70% kwoty netto). Ponadto zniesiono indeksację, co oznacza, że emerytury sędziowskie i prokuratorowskie nigdy nie będą podwyższane ani aktualizowane niezależnie od podwyżek wynagrodzeń dla magistratów pełniących służbę, wzrostu cen lub wynagrodzeń o wskaźnik inflacji lub ustawowych podwyżek płacy minimalnej. Wszystkie te zmiany mają zastosowanie wyłącznie do sędziów i prokuratorów, a nie do innych członków służby cywilnej lub osób pełniących funkcje publiczne. Nie stanowią one środka tymczasowego, lecz mają charakter stały³.

Ocena

EAJ uważa, że opisana powyżej sytuacja narusza międzynarodowe i europejskie standardy i wzywa rząd i parlament Rumunii, jako dwie pozostałe władze państwowe, do przestrzegania tych standardów.

W sprawie ataków na sędziów

1. Chociaż obiektywna krytyka sądów i ich decyzji jest dopuszczalna, niedopuszczalne jest, aby inne władze w państwie krytykowały sądownictwo w sposób, który podważa jego niezależność, autorytet sądowy lub zaufanie publiczne do sądownictwa i zachęca do nieposłuszeństwa, a nawet przemocy wobec sędziów⁴.

2. Władza wykonawcza i ustawodawcza są zobowiązane do podjęcia wszelkich niezbędnych i odpowiednich środków ochronnych, gdy funkcje sądów są zagrożone przez fizyczne ataki lub zastraszanie członków wymiaru sprawiedliwości⁵.

3. Władza sądownicza musi zwrócić uwagę, że niewyważone krytyczne wypowiedzi i zastraszanie przez polityków i inne osoby stanowią poważny problem i stanowią atak na konstytucję demokratycznego państwa, a także atak na legitymację innej gałęzi władzy i zaufanie do niej. Takie zachowanie narusza również międzynarodowe standardy. Sędziowie i prokuratorzy, a zwłaszcza stowarzyszenia sędziowskie, mają

¹ W Rumunii pojęcie „magistratów” oznacza zbiorczo sędziów i prokuratorów.

² Wyrok rumuńskiego Trybunału Konstytucyjnego Nr 467/2023, pkt 108, 119, 125.

³ Co jest sprzeczne z orzecznictwem TSUE (zob. wyrok w sprawach połączonych C-146/23 [*Sąd Rejonowy w Białymstoku*] i C-374/23 [*Adoreiké*] z 25.2.2025 r.; zob. również Oświadczenie EAJ w sprawie niezawisłości materialnej sędziów, § 19).

⁴ Zalecenie CM/Rec (2010)12 w sprawie sędziów: niezawisłość, skuteczność i odpowiedzialność, ust. 18; Opinia CCJE Nr 18(2015) „Pozycja sądownictwa i jego relacja z innymi organami władzy państwowej we wspólczesnej demokracji”, ust. 36.

⁵ CCJE, Opinia Nr 18(2015), pkt 52.

obowiązek działać na rzecz niezależności sądownictwa, porządku konstytucyjnego i przywrócenia demokracji zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym⁶.

Odnosnie do zmian w systemie emerytalnym

1. Niezależność finansowa zależy nie tylko od wynagrodzenia, ale mają na nią wpływ także przepisy emerytalne, przy czym emerytura jest wynagrodzeniem odroczonym. Wynagrodzenie sędziów powinno być współmierne do godności ich zawodu i ciężaru ich obowiązków⁷.

2. Częste i znaczące zmiany przepisów regulujących status sędziów i prokuratorów mogą poważnie osłabić skuteczność i jakość wymiaru sprawiedliwości⁸.

3. Zmienione przepisy prawne są sprzeczne ze standardami europejskimi, ponieważ:

- a) sędziom i prokuratorom należy zagwarantować emeryturę uzależnioną od ich statusu, której wysokość powinna być jak najbardziej zbliżona do ostatniego wynagrodzenia za pracę w wymiarze sprawiedliwości. Należy wprowadzić szczegółowe przepisy prawne zapobiegające celowym obniżkom wynagrodzeń sędziów i prokuratorów⁹;
- b) sędziowie lub prokuratorzy nie mogą być wyodrębniani spośród innych osób wynagradzanych przez państwo jako wyłączny przedmiot środków obniżających lub w inny sposób negatywnie wpływających na ich uposażenie, w tym emerytury;
- c) obniżenie uposażeń, w tym emerytur, należnych osobom sprawującym urzędy sądowe jest dopuszczalne tylko

w skrajnych sytuacjach kryzysowych i tylko jako krok tymczasowy, a nie stały¹⁰.

4. Częste i znaczące zmiany przepisów regulujących status sędziów i prokuratorów mogą poważnie osłabić skuteczność i jakość wymiaru sprawiedliwości¹¹.

Wnioski

EAJ wzywa zatem wszystkie właściwe władze rumuńskie do wypełnienia swoich obowiązków i położenia kresu atakom i kampaniom oszczerstw przeciwko sędziom i prokuratorom, do dostosowania przepisów prawnych dotyczących emerytur służbowych sędziów i prokuratorów do standardów europejskich oraz do zaangażowania środowiska sędziowskiego, w tym stowarzyszeń sędziowskich, w debaty i opracowywanie przepisów dotyczących ich statusu i funkcjonowania systemu sądownictwa.

⁶ *Ibidem* § 20, 36, 52.

⁷ Zasady podstawowe ONZ dotyczące niezależności sądownictwa, ust. 11, Zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy (2010)12 ust. 54, Oświadczenie EAJ w sprawie niezależności materialnej sędziów, ust. 3; zob. również CCJE, Opinia Nr 1(2001) w sprawie niezależności sędziów, § 61.

⁸ 8 Zob. w odniesieniu do poprzedniej reformy emerytur Komisja Wenecka, Opinia CDL-AD(2019)014 w sprawie zarządzeń nadzwyczajnych w sprawie zarządzeń nadzwyczajnych GEO nr 7 i GEO nr 12 zmieniających Prawo Sprawiedliwości, pkt 12

⁹ Zob. FN 7 powyżej i Europejska Karta Statusu Sędziów, art. 6.4

¹⁰ Zob. TSUE, sprawy połączone C-146/23 [Sąd Rejonowy w Białymstoku] i C-374/23 [Adoreiké] oraz oświadczenie EAJ w sprawie niezależności materialnej sędziów, §19

¹¹ Komisja Wenecka przypis 8 powyżej i rumuński Trybunał Konstytucyjny przypis 2 powyżej.

REKLAMA

KOMENTARZ DO PRAWA BUDOWLANEGO z uwzględnieniem ostatnich nowelizacji

Szczegółowe omówienie wszystkich zagadnień dotyczących projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz zasad działania organów administracji publicznej w tych obszarach. Autorzy, a wśród nich sędziowie NSA, powołują bogate orzecznictwo sądowe i dorobek doktryny.

Stan prawny: 7.1.2026 r.

Dowiedz się więcej: ksiegarnia.beck.pl | 81 46 13 300